

[Iver Poulsen.]

gennem fortsat „dunkle punkter“, men kun gennem klarhed og sand oplysning om, hvordan vort folkestyre virkede i en tid, da det blev sat på en hård prøve, og denne klarhed må det være vor pligt at tilvejebringe.

Når talen er om at kaste det klareste mulige lys over „fortsat dunkle punkter i besættelsestidens historie“ — som dagbladet Aktuelt udtrykker det — må lyset også ubønhørligt falde på den parlamentariske kommission og dens undersøgelser og indstillinger. Jeg røber ikke nogen hemmelighed ved at sige, at den parlamentariske kommissions undersøgelser og arbejde blev modtaget af befolkningen med den dybeste mistillid og efterlod en følelse af, at politikerne behandlede sig selv på en anden og mere lemfældig måde end den, hvorpå andre borgere blev behandlet, idet politikere blev sat til at undersøge og bedømme egne og kollegers forhold og handlinger. Denne mistillid har fået ny næring, efter at formanden for den parlamentariske kommission, daværende folketingsmand og dommer Aage G. Holm, Viborg, i Viborg Stifts Folkeblad for 20. august 1960 udtalte sig om sit formandskab som følger — jeg beder atter om tilladelse til et citat —:

„Tiden i den parlamentariske kommission var det besværligste afsnit af min tilværelse. Jeg ville gerne arbejde efter de grundsætninger, som underbygger en dommers daglige virksomhed, men måtte gang på gang besinde mig på, at jeg kun sad som formand for en politisk kommission, hvis sammensætning i høj grad kom til at præge arbejdet. Undersøgelserne omkring 9. april 1940 og forholdene under besættelsen burde aldrig være henlagt til en sådan kommission. Det kan jeg tillade mig at sige åbent nu og har måske særlige forudsætninger for at kunne gøre det. Så længe jeg var knyttet til kommissionsarbejdet og dette ikke var afsluttet, følte jeg mig forpligtet til at være tavs og måtte gemme min kritik; det er der ikke længere nogen grund til. Jeg er ikke uenig med dem, som fordømmer såvel den parlamentariske kommission som den på det specielle grundlag iværksatte strafforfølgning. Man har kritiseret domstolene, men med urette,

thi de skulle dømme efter loven. Kritikken må rettes mod rigsdagen, som har ansvaret for det urimelige tillæg til straffeloven. Den parlamentariske undersøgelse burde have været henlagt til en særlig kommission, hvor den politiske indflydelse ikke var en så dominerende faktor, at man gav næring til den i forvejen udbredte anskuelse, at politikerne hytter deres eget skind.“

Senere har dommeren skærpet sin kritik ved over for dagspressen at udtale, at kommissionen i for høj grad blev en diskussionsklub, hvor der gentagne gange udviklede sig politiske diskussioner, når kommissionen behandlede spørgsmål om en partifælle til kommissionsmedlemmerne.

En sådan indstilling må ophøre, hvis tilliden til vor styreform og respekten for politik og politikere skal genskabes. Derfor foreslår vi, at en kyndig og uvildig kommission, bestående af dommere og historikere, undersøger de praktiske muligheder for at få foretaget en tilbundsgående saglig og uvildig undersøgelse af den parlamentariske kommissions arbejde.

Om retsopgøret efter besættelsen siger dommer Holm til Berlingske Aftenavis, gengivet i Jyllands-Posten for 27. august 1960 — jeg beder om tilladelse til at citere —:

„Vi burde nu have råd til at give dem oprejsning, som endnu lever under virkninger af den særlige lovgivning om retsopgøret efter besættelsen. Jeg tænker på dem, som mistede pension eller stillinger eller bestallinger, og som man burde resocialisere nu, hvor alle de store tyskerhåndlangere er sluppet ud.“

I betragtning af, at straffelovstillægget af 1945 med skærpede straffebestemmelser med tilbagevirkende kraft må anses for at være i strid med Atlanterhavserklæringen af 14. august 1941, som Danmark må antages at have tilsluttet sig, da det blev anerkendt som allieret, og at sådanne love fordømmes som ulovlige i FN's verdenserklæring af 6. december 1949 om menneskerettigheder, artikel 11, stk. 2, hvori det hedder — et kort citat —:

„Ingen må anses for skyldig i noget strafbart forhold på grund af nogen handling eller undladelse, der ikke i henhold til national eller international ret